

Kertas Konsep: Pengaruh Elemen Pembelajaran Koperatif Terhadap Perubahan Sikap Murid Di Sekolah

Munirah binti Abdul Hadi¹, Jamalul Lail bin Abdul Wahab²

¹ Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, Bangi, Selangor, Malaysia
E-mail: munirahhadi07@gmail.com, jamall64@ukm.edu.my

Abstract

This concept paper aims to discuss the influence of the elements of Physical Education and peer teaching in cooperative learning on student attitude change. Findings from previous studies have shown that there is a positive change in students' attitudes in physical activity -based learning. In addition, students also showed a significant change in attitudes and positive beliefs in the implementation of cooperative learning based on peer teaching. The implication is that by applying cooperative learning with these two elements in teaching, it is able to help towards changing students' attitudes in school. Thus, through the production of this concept paper can help teachers to prepare themselves with cooperative teaching methods and activities more creatively and effectively in order to improve the change in students' attitudes in learning in school.

Keywords : Cooperative learning, elements of Physical Education, peer teaching, change in student attitudes

I. PENGENALAN

Pelaksanaan proses pengajaran dan pembelajaran merupakan proses asas yang utama dalam sistem pendidikan. Proses pengajaran dan pembelajaran dilaksanakan dengan penerapan beberapa pendekatan yang sesuai mengikut suasana dan kapasiti murid di sekolah seperti pendekatan koperatif, deduktif, bermain sambil belajar, analisis tugas dan sebagainya. Pendekatan koperatif pula dilihat sebagai pendekatan yang paling sinonim dengan pelaksanaan proses pengajaran dan pembelajaran abad ke-21. Pembelajaran abad ke-21 banyak memberi kesan positif kepada sikap, motivasi, pencapaian pelajar ketika mempelajari sesuatu subjek [1]. Pendekatan koperatif merujuk kepada kaedah pengajaran yang menyatukan murid daripada pelbagai kebolehan untuk bekerjasama dalam kumpulan bagi mencapai satu matlamat yang sama [2], [3] dengan tujuan memaksimumkan tahap pembelajaran diri sendiri dan rakan-rakan yang lain [2].

Kesannya pembelajaran koperatif dapat membantu murid-murid mempertingkatkan komunikasi dan kemahiran fizikal sekaligus memberi kesan terhadap perubahan sikap mereka jika diterapkan elemen Pendidikan Jasmani dan pengajaran rakan sebaya. Sikap sering dianggap sebagai yang paling utama dalam apa yang mengawal tingkah laku murid dan merupakan faktor perkembangan bagi setiap mata pelajaran sekolah dalam kurikulum [4]. Tambahan lagi, murid dapat

belajar komunikasi sosial dalam mencetuskan idea sesama rakan sebaya selain berkomunikasi secara hemah dan bersikap bertolak ansur sesama ahli kumpulan. Oleh itu, guru juga dapat mengetahui apa yang mempengaruhi sikap murid dan bagaimana kaitannya dengan sikap murid terhadap pengajaran serta guru akan lebih memahami bagaimana menolong murid-murid dalam mengembangkan sikap positif yang mempengaruhi corak aktiviti fizikal sepanjang hidup mereka [4].

Antara permasalahan dalam pembelajaran murid di sekolah hari ini adalah berkaitan masalah disiplin dalam pembelajaran. Hal ini disebabkan oleh faktor kesedaran yang kurang terhadap nilai-nilai murni seperti hormat-menghormati dan bertanggungjawab. Menerusi pembelajaran koperatif, ia dapat meningkatkan kualiti pembelajaran murid kerana mempunyai dasar dan prinsip berkaitan penerapan nilai-nilai murni seperti hormat-menghormati, bertanggungjawab dan mengamalkan kemahiran sosial yang berguna dan efektif kepada murid [14]. Seterusnya, konsep pengajaran yang kurang menarik memberi kesan negatif terhadap perubahan sikap murid serta mengganggu tumpuan murid dalam pembelajaran. Oleh itu, penggunaan strategi pengajaran bersifat koperatif dapat diterapkan dalam mewujudkan pelbagai aktiviti yang menarik bagi membantu murid agar lebih memberi tumpuan terhadap proses pembelajaran. Hal ini juga akan mengelakkan pelbagai gangguan di bilik darjah sewaktu

pembelajaran berlangsung [15]. Tambahan lagi, pada hari ini masih berlaku permasalahan kurangnya keterlibatan murid dalam pembelajaran koperatif kerana pengajaran dan pembelajaran guru di sekolah masih berpusatkan guru dan bersifat tradisional. Bagi mengatasi permasalahan yang timbul, kaedah tambahan perlu diterapkan dalam pembelajaran koperatif bagi meningkatkan tahap penglibatan murid dan juga turut membantu dalam mengubah persepsi murid terhadap pembelajaran koperatif [14] sekaligus memberi perubahan terhadap sikap dan tingkah laku murid.

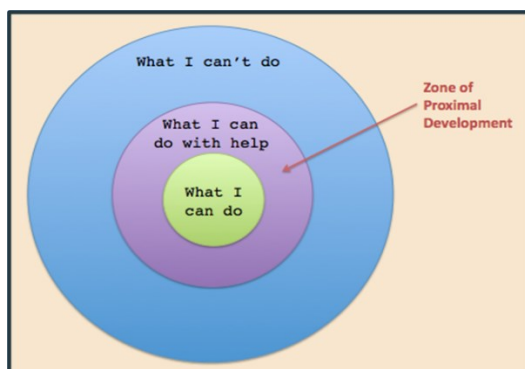
II. TEORI DAN MODEL

Teori dan model yang digunakan dalam kertas konsep ini ialah Teori Konstruktivisme Sosial oleh Lev Vygotsky (1978) dan Model Lapan Peringkat Kotter (1996).

A. Teori Konstruktivisme Sosial (Lev Vygotsky, 1978)

Lev Vygotsky mengatakan bahawa teori pembelajaran adalah proses kognisi sosial [1]. Murid daripada pelbagai latar belakang disesuaikan antara satu sama lain untuk bekerjasama menyelesaikan masalah bersama agar kesepakatan dan pengetahuan yang sama dapat diperoleh. Murid akan lebih mudah memahami konsep pengajaran dan pembelajaran melalui perbincangan secara berkumpulan. Apabila murid bekerjasama dan saling bantu membantu untuk menyelesaikan masalah, perlakuan ini telah pun memenuhi keperluan teori Vygotski tentang hakikat sosial iaitu belajar.

Teori konstruktivisme sosial yang diketengahkan oleh Vygotsky ini dapat menghasilkan individu yang memiliki kemampuan berfikir untuk menyelesaikan masalah. Di mana guru akan memberi fokus untuk menyusun hubungan antara fakta serta menguatkan perolehan pengetahuan yang baharu untuk pelajar. Guru juga dimestikan untuk menyediakan soalan berhubung terbuka (open ended questions) bagi mendorong murid melakukan perbincangan menyeluruh serta dapat berfikir di luar kotak dan seterusnya membina pengetahuan dan kemahiran kepada murid-murid.



Rajah 1: Teori Konstruktivisme Sosial oleh Lev Vygotsky (1978)

Teori konstruktivisme sosial ini menengahkan tiga idea utama yakni pengetahuan, intelektual dan peranan guru. Pengetahuan murid akan berkembang apabila wujudnya konflik atau pertembungan di antara pengetahuan sedia ada dengan pengetahuan baru. Intelektual murid juga turut berkembang hasil daripada interaksi sosial antara sesama murid. Kedua-dua aspek pengetahuan dan intelektual itu tadi bersangkutan dengan peranan utama guru sebagai moderator dan fasilitator pembelajaran murid dalam mengembangkan potensi dan kemahiran murid yang memberi kesan terhadap sikap murid dalam pembelajaran. Ketiga-tiga aspek ini dapat menggambarkan penerapan 'Zone Of Proximal Development' (ZPD) dalam teori ini. Di mana ZPD ini adalah jarak antara peringkat perkembangan aktual (sebenar) dan peringkat perkembangan potensi individu yang dihasilkan menerusi bantuan orang dewasa berpengalaman atau kolaborasi (kerjasama) antara rakan-rakan yang berkebolehan.

B. Model 8 Peringkat Kotter (1996)

Model lapan peringkat Kotter (1996) oleh John Kotter, telah memperkenalkan lapan langkah dalam mengurus perubahan sesuatu amalan atau isu.



Rajah 2: Model Lapan Peringkat Kotter (1996)

Langkah pertama, mencipta keperluan. Individu bertanggungjawab perlu mencetuskan kesedaran tentang perlunya sesuatu perubahan dalam organisasi mereka. Melalui cetusan idea ke arah perubahan ini, organisasi boleh menjangkakan peluang yang akan berlaku dan boleh dieksploitasikan dalam tempoh perubahan. Dalam pada masa yang sama juga, organisasi boleh mengenal pasti potensi ancaman dan bersedia melakukan perubahan. Langkah kedua, membentuk pakatan yang kuat. Dalam membentuk pakatan yang bertanggungjawab terhadap perubahan, organisasi perlu memastikan dua aspek dipenuhi iaitu mempunyai ketua pakatan yang berkepimpinan tinggi dan mempunyai sokongan yang kuat daripada ahli organisasi.

Langkah ketiga, mengembangkan visi perubahan. Menerusi langkah ketiga ini, ia dapat membantu organisasi untuk memastikan segala perancangan dan tindakan dalam perubahan tidak tersasar dari matlamat dan objektif yang ditetapkan. Langkah keempat, menyebarkan visi perubahan melalui komunikasi. Organisasi perlu menyebarkan visi yang hendak dicapai ke arah perubahan yang ingin dilaksanakan kepada seluruh ahli organisasi melalui perantaraan komunikasi seperti mesyuarat, taklimat, bengkel dan sebagainya. Langkah kelima, menghapus halangan perubahan. Ahli organisasi perlu berbincang untuk mengenal pasti kemungkinan halangan yang berlaku dalam tempoh proses perubahan. Misalnya dengan mengenal pasti individu yang menentang cadangan perubahan dan pada masa yang sama membantu mereka agar melihat perubahan ini sesuatu yang memberi kebaikan kepada organisasi.

Langkah keenam, membentuk sasaran jangka pendek. Pembentukan sasaran jangka pendek boleh dilakukan dengan meletakkan sasaran awal yang boleh dicapai dan dilihat. Jangan sesekali organisasi meletakkan sasaran awal yang terlalu tinggi, dikhuatiri ahli organisasi tidak mampu merealisasikan perubahan yang dimatlamatkan. Langkah ketujuh, meneruskan pelaksanaan perubahan. Apabila sasaran telah ditetapkan, semua ahli organisasi boleh mula meneruskan pelaksanaan perubahan yang dirancang. Kemudian, organisasi perlu susuli pelaksanaan perubahan dengan analisa dan laporan berkaitan apa yang telah berlaku dan mencadangkan usul sesuai bagi menambah baik proses perubahan. Proses ini diaplikasikan menerusi konsep 'kaizen' yakni peningkatan berterusan. Akhir sekali langkah kelapan, menggabungkan perubahan dalam budaya. Langkah ini boleh dianggap sebagai mengukuhkan perubahan agar dapat diamalkan sepanjang masa sehingga ia menjadi satu budaya yang kekal.

III. LITERATURE REVIEW

Pembelajaran koperatif merupakan proses pembelajaran secara berkumpulan untuk saling membantu dalam menyelesaikan permasalahan pembelajaran. Fokus pembelajaran koperatif ini adalah cara guru mengatur strategi pembelajaran, membentuk kelompok yang pelbagai di dalam kelas, kerjasama dalam kelompok dan prestasi hasil kumpulan untuk mencapai tujuan pembelajaran [5]. Pengajaran dan pembelajaran koperatif adalah satu kaedah yang mengkehendaki pelajar belajar bersama-sama dalam menyiapkan satu tugas untuk kumpulan masing-masing [6].

Terdapat dua elemen yang sangat berpengaruh yang boleh diterapkan dalam pembelajaran koperatif sekaligus membantu ke arah perubahan sikap murid dalam pembelajaran yakni elemen Pendidikan Jasmani atau aktiviti fizikal dan elemen pengajaran rakan sebaya. Secara umumnya,

Pendidikan Jasmani mempunyai peranan penting dalam pelaksanaan aktiviti fizikal kepada kanak-kanak di peringkat global. Tujuan Pendidikan Jasmani diwujudkan dalam kurikulum pendidikan adalah untuk mengajar anak-anak tabiat sihat yang akan membolehkan mereka menjadi aktif secara fizikal sepanjang hidup mereka [4]. Menerusi Pendidikan Jasmani juga, ia dapat membantu meningkatkan kemampuan murid dalam pembelajaran mereka menerusi pelaksanaan aktiviti fizikal, sosial, emosi dan kognitif [7].

Di samping Pendidikan Jasmani, elemen pengajaran rakan sebaya juga turut memberi pengaruh yang positif terhadap perubahan sikap murid. Pengajaran rakan sebaya merupakan salah satu daripada pelbagai kaedah pedagogi yang diperbaharui yang memusatkan perhatian pada pembelajaran aktif murid [8]. Pengajaran rakan sebaya dirancang untuk melibatkan murid-murid dalam perbincangan yang aktif serta dipimpin oleh rakan sebaya untuk menolong mereka memantapkan kefahaman murid berkaitan sesuatu konsep dan mendorong mereka untuk belajar antara satu sama lain [8]. Seseorang murid yang membantu proses pembelajaran murid yang lain dengan berkongsi maklumat, berbincang, mengajar apa yang diketahui akan menggalakkan mereka untuk memperolehi pencapaian yang lebih baik [9]. Kajian lain turut mendapati bahawa hasil pembelajaran secara Think-Pair Share (pembelajaran bersifat kelompok) memberi peluang kepada murid-murid untuk bekerjasama dan berinteraksi sesama rakan sebaya adalah tinggi berbanding dengan pembelajaran tradisional [10]. Kesannya, murid-murid dapat menerima maklum balas yang memudahkan kefahaman mereka semasa pembelajaran berlaku.

Sikap merupakan aspek paling utama dalam mengawal tingkah laku seseorang dan merupakan faktor utama dalam keberhasilan pencapaian setiap mata pelajaran dalam kurikulum [4]. Penerapan kedua-dua elemen Pendidikan Jasmani dan pengajaran rakan sebaya ini mampu memberi kesan terhadap perubahan sikap murid di sekolah. Sikap murid boleh merosot disebabkan aktiviti berulang atau kurangnya cabaran dalam aktiviti fizikal yang membosankan mereka dalam proses pengajaran dan pembelajaran [11], [12].

IV. PERBINCANGAN DAPATAN KAJIAN

Dapatan kajian lepas ada menunjukkan bahawa pengaruh Pendidikan Jasmani dan pengajaran rakan sebaya sangat mempengaruhi perubahan sikap murid yang positif di sekolah.

Gender	CU	CE	TE	TU	Total Enjoyment	Total Usefulness	Total Attitude
Male	19.58	20.51	20.11	19.4	40.62	38.85	79.23
	4.827	3.763	3.277	3.748	6.146	8.212	14.021
	107	110	105	102	104	97	92
Female	18.51	19.67	19.56	19.57	39.18	38.1	77.07
	4.454	3.576	3.727	4.469	6.711	7.952	13.744
	98	104	102	104	102	98	96
Total	19.07	20.1	19.84	19.49	39.91	38.47	78.13
	4.672	3.688	3.508	4.119	6.457	8.07	13.886
	205	214	207	206	206	195	188

Rajah 3: Dapatkan Ujian Pra bagi Elemen Pendidikan Jasmani [4]

Gender	CU	CE	TE	TU	Total Enjoyment	Total Usefulness	Total Attitude
Male	18.94	19.33	19.09	18.26	38.42	37.11	75.56
	5.245	4.683	4.081	4.913	8.299	9.701	17.76
	104	104	102	99	102	99	97
Female	18.93	19.47	19.85	18.83	39.46	37.57	77.02
	4.602	4.424	3.918	4.833	7.672	9.038	15.835
	95	98	96	96	96	93	91
Total	18.93	19.4	19.46	18.54	38.92	37.33	76.27
	4.936	4.548	4.011	4.87	7.998	9.364	16.827
	199	202	198	195	198	192	188

Rajah 4: Dapatkan Ujian Pos bagi Elemen Pendidikan Jasmani [4]

Rajah 3 dan rajah 4 di atas menunjukkan dapatan kajian lepas berkaitan hasil ujian pra dan pos bagi pengajaran Pendidikan Jasmani terhadap sikap murid mengikut jantina. Hasil dapatan kajian ini menunjukkan bahawa murid secara keseluruhannya menunjukkan sikap positif terhadap pendidikan jasmani. Keseluruhan skor sikap lebih tinggi secara keseluruhan berbanding skor laporan kajian sebelumnya.

Sikap sederhana hingga tinggi juga telah dijumpai pada populasi serupa di seluruh dunia. Contohnya, sikap tinggi dijumpai dalam sekumpulan pelajar India [13]. Kanak-kanak lelaki berubah secara drastik, yang menunjukkan bahawa sikap, boleh berubah secara berbeza dalam sub kumpulan. Walaupun negara mempunyai tradisi, permainan, dan pelbagai tahap kurikulum kebangsaan, pelajar mempunyai sikap yang tinggi terhadap pendidikan jasmani di negara-negara di mana penyelidikan telah selesai [4]. Kajian khusus ini melihat perubahan sikap selama satu unit instruksional di Amerika Syarikat akan menarik untuk melihat apakah perubahan sikap serupa berlaku di berbagai belahan dunia.

Tambahan lagi, kebiasaannya kanak-kanak lelaki akan lebih berubah secara drastik apabila berlaku aktiviti fizikal berbanding kanak-kanak perempuan. Hal ini menunjukkan bahawa sikap boleh berubah secara berbeza dalam subkumpulan. Selanjutnya, peranan keseronokan turut diketengahkan menerusi pengajaran subjek Pendidikan Jasmani [11]. Oleh itu data ini menunjukkan bahawa faktor keseronokan juga memainkan peranan besar dalam perubahan sikap murid terhadap pembelajaran. Hasilnya, murid atau responden dalam kajian ini, menunjukkan hasil keseluruhan sikap yang positif terhadap Pendidikan Jasmani.

	Class A (tradition)						Class C (PI-variable groups)					
				<i>t</i> <i>p</i> <i>ES</i>						<i>t</i> <i>p</i> <i>ES</i>		
Categories	Pre	Post	Shift	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>ES</i>	Pre	Post	Shift	<i>t</i>	<i>p</i>	<i>ES</i>
Personal interest	48.9(2.5)	46.3(2.4)	-2.7(2.3)	-1.16	0.250	...	46.7(2.4)	53.7(2.4)	7.0(2.7)	2.60	0.011	0.30
Real world connection	71.0(2.9)	70.1(3.1)	-0.9(3.2)	-0.28	0.784	...	73.2(2.6)	68.2(2.9)	-5.0(3.0)	-1.68	0.097	...
PS general	56.3(2.3)	53.3(2.2)	-3.0(2.3)	-1.29	0.199	...	53.0(2.1)	58.4(2.2)	5.4(2.4)	2.21	0.030	0.25
PS confidence	47.6(3.2)	46.5(2.9)	-1.1(3.1)	-0.34	0.735	...	47.4(2.7)	49.5(3.2)	2.1(3.3)	0.63	0.532	...
PS sophistication	39.0(2.9)	34.3(2.7)	-4.8(2.2)	-2.18	0.033	0.18	34.2(2.3)	38.4(2.6)	4.2(2.5)	1.68	0.096	...
Sense making or effort	65.7(2.1)	61.6(2.0)	-4.1(2.4)	-1.65	0.102	...	60.2(2.4)	65.0(2.3)	4.8(2.6)	1.83	0.070	...
Conceptual understanding	64.8(2.1)	57.8(2.3)	-7.0(2.2)	-3.20	0.002	0.33	60.7(2.0)	63.3(2.1)	2.6(2.2)	1.17	0.245	...
Applied conceptual understanding	45.6(2.3)	39.4(2.4)	-6.2(2.1)	-3.00	0.003	0.27	41.9(2.2)	44.2(2.3)	2.3(2.3)	1.00	0.323	...

Rajah 5: Dapatkan Ujian Pra & Pos - Elemen Pengajaran Rakan Sebaya [8]

Rajah 5 di atas menunjukkan dapatan kajian lepas berkaitan hasil ujian pra dan pos berkaitan sistem pengajaran tradisional dan sistem pembelajaran pengajaran rakan sebaya bagi subjek geologi di sekolah. Hasil ujian awal menunjukkan bahawa tidak ada perbezaan yang signifikan dalam prestasi keseluruhan antara kedua-dua kelas tersebut, yang bermaksud bahawa murid di kedua-dua kelas ini kira-kira setara dalam pandangan sikap mereka sebelum mengikuti kajian ini. Hasil ujian bagaimana pun telah menunjukkan bahawa murid di kelas C mempunyai peratusan keseluruhan respons yang lebih baik daripada kelas A. Oleh itu, dapatan telah menunjukkan bahawa pengajaran rakan sebaya sebenarnya mampu meningkatkan sikap dan kepercayaan murid mengenai sifat dan pembelajaran lebih baik daripada pengajaran melalui kaedah tradisional atau dikenali sebagai 'chalk and talk'. Dapatan ini dapat diperkukuhkan dengan pendapat daripada Alizah dan Zamri yang menyatakan bahawa murid yang membantu proses pembelajaran pelajar lain dengan berkongsi maklumat, berbincang, mengajar apa yang diketahui akan menggalakkan mereka untuk pencapaian yang lebih baik [9].

V. ISU-ISU DI MALAYSIA BERKAITAN PERUBAHAN SIKAP MURID MELALUI PENGARUH ELEMEN PENGAJARAN KOPERATIF DI SEKOLAH

Pengaruh elemen Pendidikan Jasmani atau aktiviti fizikal dan elemen pengajaran rakan sebaya dalam pembelajaran koperatif terbukti memberi kesan terhadap perubahan sikap murid dalam pembelajaran. Walau bagaimana pun terdapat beberapa isu yang tidak dapat dielakkan dalam pelaksanaan pengajaran koperatif ini di Malaysia. Antaranya adalah kekurangan guru yang berkemahiran dalam mengaplikasikan pembelajaran koperatif dalam proses pengajaran. Isu permasalahan ini wujud disebabkan oleh berlakunya pelantikan guru kontrak atau interim di seluruh negara. Guru interim ini adalah lantikan guru yang tiada asas kursus pendidikan mahupun perguruan. Jadi, mereka tidak mempunyai pengetahuan yang banyak berkaitan kaedah dan teknik mengajar. Oleh itu, proses pengajaran tidak dapat berjalan dengan baik dan kurang memberi kesan terhadap perubahan sikap murid. Tambahan lagi, guru-guru yang hampir bersara juga kurang kemahiran untuk mengapikasi pembelajaran koperatif di dalam pengajaran atas

faktor usia dan sudah terbiasa dengan pembelajaran bersifat tradisional.

Kedua, isu kekurangan sumber pengajaran yang selalunya berlaku di sekolah luar bandar dan pedalaman. Hal ini kerana capaian sumber mereka yang agak terhad dan kadangkala jauh lebih mahal berbanding sekolah bandar yang sememangnya mempunyai sumber pengajaran yang banyak dan berpatutan. Oleh itu, para guru terpaksa mengeluarkan perbelanjaan sendiri untuk mendapatkan sumber pengajaran untuk digunakan dalam sesi pembelajaran murid. Contohnya, barangan teknologi seperti LCD, komputer riba, pembesar suara mudah alih dan macam-macam lagi. Isu yang ketiga melibatkan pelaksanaan proses pengajaran dan pembelajaran yang agak terhad. Isu ini melibatkan dua perkara iaitu sesetengah subjek yang hanya diperuntukan satu masa sahaja seminggu dan juga permasalahan penyusunan jadual waktu yang tidak seimbang. Kedua-dua perkara ini mengakibatkan pelaksanaan pembelajaran koperatif melibatkan penerapan elemen Pendidikan Jasmani dan pengajaran rakan sebaya sukar dilaksanakan dalam tempoh yang singkat yakni satu masa pengajaran.

Keempat, isu murid kurang mahir berkomunikasi untuk melakukan perbincangan kumpulan. Sesetengah murid agak lemah bersosial dan berkomunikasi yakni berbincang dalam pembelajaran berkumpulan berkaitan pembelajaran. Mereka hanya mampu berbual-bual biasa sahaja dan apabila melibatkan pembelajaran, mereka menjadi agak pasif dalam kumpulan sehinggakan masing-masing membisukan diri sahaja. Bukan itu sahaja, jika dilihat di sekolah pedalaman pula, pembelajaran koperatif ini agak sukar diaplikasikan kerana keberadaan murid asli ini secara umumnya memang sukar bercakap dengan rakan berbangsa lain kerana kurangnya keyakinan untuk berkomunikasi dengan rakan yang bukan sebangsa dengan mereka.

Kelima, sikap murid dalam memberi kerjasama dan tindak balas terhadap pembelajaran koperatif dalam pengajaran. Terdapat sebilangan kecil murid di sekolah yang sukar mendengar arahan guru dan juga mempunyai masalah disiplin. Kedua-dua sikap murid sebegini boleh menyebabkan proses pembelajaran tidak dapat berjalan dengan lancar dan jika berlaku perkara yang tidak terkawal boleh mengakibatkan perkara di luar jangkaan yang tidak dapat dielakkan. Misalnya guru menerapkan aktiviti fizikal di dalam proses pengajaran, akan tetapi jika keadaan tidak terkawal, suasana pembelajaran boleh bertukar menjadi pergaduhan, kecederaan atau pun kerosakan harta benda dan aset sekolah.

VI. IMPLIKASI TERHADAP SISTEM PENDIDIKAN MALAYSIA

Perubahan yang cuba diketengah dalam kertas konsep ini membawa kepada beberapa implikasi terhadap sistem pendidikan di Malaysia. Antaranya

adalah menambahbaik dasar sistem pendidikan bahagian peruntukan masa. Terdapat beberapa subjek mata pelajaran hanya diperuntukkan selama 30 minit sahaja dalam satu minggu. Peruntukkan waktu yang disarankan ini kurang sesuai dan tidak mudah untuk melaksanakan pembelajaran koperatif dalam tempoh tersebut. Oleh itu, pihak Kementerian Pendidikan Malaysia (KPM) perlu mengkaji semula tempoh masa sesuatu subjek agar dapat mencapai keberhasilan perubahan sikap murid dalam pembelajaran. Selain itu, pihak KPM juga harus mempertimbangkan jumlah subjek elektif bagi murid sekolah rendah yang terlalu banyak sehinggakan peruntukkan masa pembelajaran menjadi pendek. Jika berlaku pengurangan subjek, pertambahan masa mata pelajaran lain dapat dipertingkatkan dan keberhasilan perubahan sikap murid dapat diutamakan.

Seterusnya, implikasi terhadap aspek latihan. Menerusi penghasilan kertas konsep ini, ia dapat memberi cadangan kepada pihak Jabatan Pelajaran Negeri (JPN) mahupun pihak Pejabat Pendidikan Daerah (PPD) untuk mengadakan kursus profesionalisme dan seminar bagi memberi pencerahan kepada para guru berkaitan kepelbagaian kaedah pengajaran dan pembelajaran di sekolah. Tambahan juga, pihak JPN dan PPD juga boleh mewujudkan satu program berkonsepkan kolokium berkaitan peningkatan kreativiti pengajaran guru abad ke-21 melalui kerjasama dengan pihak Institut Pendidikan Guru (IPG) di setiap negeri atau daerah masing-masing. Hal ini kerana semua pelajar bakal guru di IPG diwajibkan melakukan kajian tindakan berkaitan peningkatan proses pengajaran dan pembelajaran menerusi bahan bantu mengajar atau pun teknik pengajaran terhadap murid di sekolah.

Hasil perubahan sikap murid menerusi pengaruh elemen pembelajaran koperatif dalam pengajaran ini memberi kesan terhadap pihak sekolah juga. Di mana, pihak sekolah dapat meningkatkan tahap prestasi disiplin murid di sekolah. Hal ini membantu pihak sekolah mengurangkan masalah disiplin sekaligus menjaga nama baik sekolah daripada disenaraikan sebagai sepuluh sekolah teratas melibatkan masalah disiplin dalam sesebuah daerah dan memerlukan pemantauan yang kerap oleh pihak atasan.

Implikasi terakhir terhadap perubahan yang disarankan dalam kertas konsep ini adalah melibatkan para guru. Melalui proses perubahan ini, para guru dapat memotivasikan diri agar terus mempertingkatkan kualiti diri dan pengajaran di dalam dan luar bilik darjah. Guru juga berpeluang membantu murid mempertingkatkan pembelajaran serta kemahiran fizikal dan komunikasi sesama rakan-rakan mereka. Dalam pada masa yang sama juga, murid-murid akan lebih puas hati dengan pencapaian yang diperolehi menerusi kaedah pembelajaran koperatif di sekolah.

VII. KESIMPULAN

Pengaruh elemen Pendidikan Jasmani atau aktiviti fizikal dan elemen pengajaran rakan sebaya dalam pembelajaran koperatif ternyata telah memberi kesan yang baik terhadap perubahan sikap murid dalam pembelajaran di sekolah. Dapatan kajian lepas juga turut menunjukkan hasil yang cukup jelas dan dibuktikan dengan data kajian yang lengkap berkaitan perubahan sikap murid yang positif terhadap penerapan unsur pengajaran bersifat aktiviti fizikal seperti Pendidikan Jasmani dan juga pengajaran rakan sebaya dalam proses pengajaran dan pembelajaran. Kesannya, ia memberi manfaat kepada para guru untuk mempertingkatkan proses pengajaran serta memberi kepuasan kepada murid-murid terhadap pencapaian pembelajaran mereka. Justeru, amat disarankan kepada semua guru untuk mengamalkan penerapan elemen Pendidikan Jasmani dan pengajaran rakan sebaya dalam proses pengajaran bagi meningkatkan perubahan sikap dan disiplin murid yang baik di sekolah.

ACKNOWLEDGEMENT

Alhamdulillah. Setinggi-tingi penghargaan dan ucapan terima kasih kepada para pensyarah yang membantu dan menyokong penulisan kertas konsep ini khususnya Prof. Madya Dr. Mohd Izham bin Mohd Hamzah dan En. Jamalul Lail bin Abdul Wahab, rakan-rakan seperjuangan, suami dan ahli keluarga yang tidak putus-putus mendoakan usaha pembelajaran saya ini.

REFERENCES

- [1] Ahmad B. & Noor H., *Pengajaran dan Pembelajaran Dalam Pendidikan: Teori dan Konsep Asas*. Shah Alam, Synergy Media Sdn. Bhd., 2010.
- [2] Rosni Adom, *Pembelajaran aktif : Suatu Alternatif dalam Pengajaran dan Pembelajaran Subjek Ekonomi Asas. Dalam Azizul Rahman Abdul Rahman dan Mohamad Saleeh Rahamad (pngr.). Strategi Pengajaran Guru Cemerlang, hlm 306- 321*. Kuala Lumpur, Utusan Publication & Distributors Sdn. Bhd., 2010.
- [3] Min Han, "An Empirical Study on the Application of Cooperative Learning to English Listening Classes," *English Language Teaching*; Vol. 8 (3); 2015.
- [4] R Marttinen, RN Fredrick III, S Silverman, "Changes in Student Attitude Toward Physical Education Across a Unit of Instruction," *Journal of Physical Education (JPES)*, 18(1), Art 8, pp. 62 - 70, 2018.
- [5] Sabri Amin, Kamid dan Muhaimin, "Pengaruh Model Pembelajaran Kooperatif Tipe Stad Dan Gaya Belajar Siswa Terhadap Hasil Belajar Matematika Siswa Kelas Vii Smp Negeri 19 Kerinci," *Jurnal Pendidikan Matematika* Vol. 4 No. 1, 2020.
- [6] Johnson, D. W., Johnson, R. T, "Cooperative Learning in 21st Century," *Anales De Psicologia*, Vol.30, 841-851, 2014.
- [7] Eleanor Ann Tan Lye Neo, Munira Mohsin, Chia Chiow Ming dan Gananathan M. Nadarajah, *Kurikulum dan Pedagogi Pendidikan Jasmani*. Kuala Lumpur, Oxford Fajar Sdn. Bhd., 2014.
- [8] Ping Zhang, Lin Ding and Eric Mazur, *Peer Instruction In Introductory Physics: A Method To Bring About Positive Changes In Students' Attitudes And Beliefs*. Physical Review Physics Education Research 13, 010104, 2017.
- [9] Alizah Lambri & Zamri Mahamod, *Pembelajaran Berpusatkan Pelajar*. Bangi, Penerbit Universiti Kebangsaan Malaysia, 2019.
- [10] Rozita Radhiah Said, Latifah Shariff & Fadzilah Abd Rahman, "Pembelajaran koperatif dalam pengajaran karangan Bahasa Melayu," *International Journal of Education and Training*, 3 (2): 1-12, 2017.
- [11] Bernstein, E., Phillips, S., & Silverman, S., "Attitudes and Perceptions of Middle School Students Toward Competitive Activities in Physical Education," *Journal of Teaching in Physical Education*, 30, 69–83, 2011.
- [12] Dismore, H., & Bailey, R, "Fun and Enjoyment in Physical Education: Young People's Attitudes," *Research Papers in Education*, 2011, 26, 499–516.
- [13] Kannan, B., "Attitude of Higher Secondary Students Towards Physical Education," *521 International Journal of Teacher Educational Research*, 4, 19-25, 2015.
- [14] Bhavani Somasundram & Zamri, "Keberkesanan Pembelajaran Koperatif Terhadap Pencapaian Dan Motivasi Murid Sekolah Menengah Dalam Pembelajaran Bahasa Melayu," *Jurnal Pendidikan Bahasa Melayu*, Vol. 7, Bil. 1 : 11-23, 2017.
- [14] Zamri Mahamod, Ruslin Amir & Mohamed Amin Embi, *Kepelbagaian Pelajar dan Perbezaan Pembelajaran*. Kuala Lumpur, Dewan Bahasa dan Pustaka, 2015.

AUTHOR'S INFORMATION

**First Author:
Munirah binti Abdul
Hadi**



Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 UKM, Bangi,
Selangor, Malaysia.

E-mail: munirahhadi07@gmail.com

**Second Author:
Jamalul Lail bin Abdul
Wahab**



Fakulti Pendidikan, Universiti Kebangsaan Malaysia, 43600 UKM, Bangi,
Selangor, Malaysia.

E-mail: jamall64@ukm.edu.my